

No 3716

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση È È

κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 59000/08)

Απόφαση

Στρασβούργο, 31 Μαΐου 2011

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 44 §2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

No 3716

Στην υπόθεση **Ē Ē κατά Ελλάδα**,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε Συμβούλιο με την ακόλουθη σύνθεση,

Nina Vajic, *Πρόεδρος*,

Anatoly Kovler,

Χρήστο Ροζάκη,

Peer Lorenzen,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Γεώργιο Νικολάου, *Δικαστές*,

Και με την σύμπραξη του Soren Nielsen, *Γραμματέα Τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 10 Μαΐου 2011,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από την προσφυγή υπ'αρ. 59000/08 που κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας υπήκοος αυτής, ο κος **Ē Ē** («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 24 Νοεμβρίου 2008 σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους δικηγόρους Αθηνών, κους Σ.Τσακουράκη και Π.Σπυρόπουλο. Η ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του οργάνου της, τον κο Γ.Κανελλόπουλο, Σύμβουλο του Νομικού συμβουλίου του Κράτους, και την κα Ζ.Χατζηπαύλου, Δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων επικαλείται παραβίαση του δικαιώματός του σε «αμερόληπτο» και «νομίμως λειτουργούν» δικαστήριο.

No 3716

4. Στις 16 Νοεμβρίου 2009, η Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §1 της Σύμβασης, αποφασίστηκε επίσης ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1952 και είναι κάτοικος Αθηνών.

6. Ο προσφεύγων είναι χρηματιστής (Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής της Ε.Ε.Ε.Ε.

που κατά την διάρκεια της καριέρας του κατέλαβε, μεταξύ άλλων τις θέσεις του Προέδρου των Μελών Χρηματιστηρίου Αθηνών, του μέλους του Διευθυντηρίου της Επιτροπής στήριξης και ανάπτυξης των συστημάτων του χρηματιστηρίου Αθηνών. Συνεργάστηκε επίσης ως εμπειρογνώμονας με το Κοινοβούλιο για την επεξεργασία νόμων σχετικών με την ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

7. Το 1999 και μετά από τρία έτη διαρκούς ανάπτυξης, ο δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών έπεσε κατακόρυφα και ένας μεγάλος αριθμός μετοχών έχασαν την αξία τους. Αυτή η πτώση του χρηματιστηρίου είχε μεγάλο αντίκτυπο και πολιτικές επιπτώσεις. Τον Ιούνιο του 1999, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών, αυτεπάγγελτα, διέταξε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να ερευνηθεί αν διαπράχθηκαν αδικήματα από άτομα που συνδέοντα με το χρηματιστήριο. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκε ο προσφεύγων καθώς και ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας και ο Πρόεδρος του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

8. Τον Δεκέμβριο του 2000, ο προσφεύγων κατηγορήθηκε, καθώς και άλλοι χρηματιστές, ότι παραβίασε τα άρθρα 34 (α) του Νόμου 3632/1928 σχετικά τις χρηματιστηριακές αξίες (που τιμωρεί με ποινή φυλάκισης και πρόστιμο όποιον προσπαθεί να προσπορίσει παράνομα κέρδη προσπαθώντας να εξαπατήσει το κοινό χρησιμοποιώντας τις τιμές του χρηματιστηρίου) και 72 §1 του Νόμου 1969/1991 (που τιμωρεί με ποινή φυλάκισης και πρόστιμο όποιον εν γνώσει του διαδίδει μέσω του τύπου ή άλλων μέσων ψευδείς ή ανακριβείς πληροφορίες, που ενδέχεται να επηρεάσουν την αξία των μετοχών στο χρηματιστήριο). Οι κατηγορούμενοι κατηγορήθηκαν ότι πραγματοποίησαν μια σειρά χρηματιστηριακές

No 3716

συναλλαγές όπου η πραγματική τιμή που πλήρωσαν οι αγοραστές ήταν κατώτερη από την τιμή που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή ελέγχου κεφαλαιαγοράς. Οι αγοραστές είχαν πληρώσει στους πωλητές ένα ορισμένο ποσό ανά μετοχή, συναλλαγή που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή Ελέγχου, αλλά αργότερα οι πωλητές αυτοί επέστρεψαν στους αγοραστές ένα μέρος από τα ποσά που είχαν πληρώσει αρχικά. Ο προσφεύγων δεν είχε αγοράσει ή πωλήσει προσωπικά μετοχές, αλλά διώχθηκε γιατί μερικές συναλλαγές πραγματοποιήθηκαν από την εταιρεία της οποίας ήταν Πρόεδρος. Κατηγορήθηκε επίσης ότι πέτυχε τεχνητά υψηλές προμήθειες μέσω της υπερτίμησης της αξίας των συναλλαγών.

9. Τα αδικήματα για τα οποία κατηγορήθηκε ο προσφεύγων εκτείνονταν σε όλο το 1999 και υπόκεινταν σε παραγραφή οκτώ ετών.

10. Στις 22 Μαρτίου 2005, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών, με μονομελή σύνθεση, κήρυξε όλους τους κατηγορούμενους ένοχους, συμπεριλαμβανομένου του προσφεύγοντα, και τους καταδίκασε σε ποινές φυλάκισης τριών έως τεσσάρων ετών.

11. Στις 19 Ιανουαρίου 2007, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών, σε τριμελή σύνθεση, εκδίκασε την έφεση που είχαν ασκήσει οι κατηγορούμενοι και τους αθώωσε. Όσον αφορά τον προσφεύγοντα, το Δικαστήριο θεώρησε ότι ως χρηματιστής, ήταν μόνο ένας ενδιάμεσος και όχι πωλητής όπως αναφερόταν στην κατηγορία. Ο μεγαλύτερος αριθμός συναλλαγών έγινε από τους υπαλλήλους της εταιρείας του προσφεύγοντα και όχι από τον τελευταίο. Ακόμα και αν ο προσφεύγων ήξερε ότι η πραγματική τιμή ήταν κατώτερη από αυτή που δηλώθηκε και ακόμα και αν είχε βοηθήσει πωλητές προσφέροντας τις υπηρεσίες του, το αντικειμενικό στοιχείο του αδικήματος δεν υπήρχε στην περίπτωση του και επίσης, δεν είχε αποδειχθεί ότι είχε την πρόθεση να αποκομίσει παράνομα κέρδη για τον εαυτό του ή για τρίτο επειδή δεν είχε στην κατοχή του μετοχές και απλώς πήρε την συνήθη προμήθεια. Τέλος, η κοινοποίηση των συναλλαγών στην Επιτροπή δεν αποτελούσε διάδοση πληροφοριών υπό την έννοια του άρθρου 72 §1 του Νόμου 1969/1991.

12. Σύμφωνα με τον ίδιο συλλογισμό, το Δικαστήριο αθώωσε ένα άλλο χρηματιστή, τον I.T., που κατηγορήθηκε ακριβώς για το ίδιο αδίκημα με τον προσφεύγοντα.

No 3716

13. Στις 13 Μαρτίου 2007, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Α.Κ., άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης της 19^{ης} Ιανουαρίου 2007. Αμφισβήτησε αρχικά την αθώωση των έξι από τους δεκατρείς κατηγορούμενους, μεταξύ των οποίων και του προσφεύγοντα, αλλά όχι του Ι.Τ., ως προς τον οποίο υπογράμμισε ότι ο συλλογισμός που κατέληξε στην αθώωσή του ήταν επαρκής και σαφής. Η αναίρεση βασιζόταν σε τρεις λόγους : 1) στο ότι η σύνθεση του Δικαστηρίου ήταν παράνομη επειδή ο Εισαγγελέας δεν είχε μπορέσει να συμμετέχει μια μέρα στην συζήτηση, λόγω ασθενείας, και αντικαταστάθηκε από έναν αντικαταστάτη που είχε ο ίδιος ζητήσει την αναβολή της συζήτησης, 2) στο ότι η απόφαση δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη και 3) στο ότι το Δικαστήριο είχε ερμηνεύσει εσφαλμένα τις διατάξεις του εφαρμοστέου νόμου.

14. Με απόφαση της 1^{ης} Ιουνίου 2007, ο Άρειος Πάγος απέρριψε τον πρώτο λόγο, αλλά έκανε δεκτούς τους δύο άλλους. Παρέπεμψε την υπόθεση στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο.

15. Στις 6 Ιουνίου 2007, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών όρισε την δικάσιμο στις 28 Ιουνίου 2007. Αυτή την πρώτη ημερομηνία, μερικά από τα αδικήματα που διέπραξε ο προσφεύγων είχαν ήδη παραγραφεί και το πρώτο αδίκημα για το οποίο ήταν ακόμη δυνατή η δίωξη, θα παραγραφόταν στις 22 Ιουνίου 2007, το επόμενο στις 15 Ιουλίου 2007 και τα άλλα μεταγενέστερα.

16. Η σύνθεση του Δικαστηρίου που θα εκδίκασε την υπόθεση στις 28 Ιουνίου ήταν γνωστή στις 6 Ιουνίου, επειδή τα ονόματα των Δικαστών που συνεδριάζουν κάθε μέρα του μήνα επιλέγονται με κλήρο στην αρχή κάθε μήνα. Το άρθρο 17 (β) (8) (α) (1) του Νόμου 1756/1988 προβλέπει ότι μια υπόθεση δεν ορίζεται σε ημερομηνία κατά την οποία η σύνθεση του Δικαστηρίου είναι εκ των προτέρων γνωστή. Ωστόσο, ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται όταν υπάρχει άμεσος κίνδυνος παραγραφής των περιστατικών που στοιχειοθετούν το αδίκημα. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο Εισαγγελέας βασίστηκε στην εξαίρεση αυτή για να ορίσει την δικάσιμο στις 28 Ιουνίου 2007.

17. Στις 28 Ιουνίου 2007, ο προσφεύγων παραστάθηκε ενώπιον του Πλημμελειοδικείου. Ισχυρίστηκε από την μία πλευρά, ότι η απόφαση με την οποία ο Εισαγγελέας όρισε την δικάσιμο για τις 28 Ιουνίου 2007 ήταν αόριστη και μη ακριβής. Ζήτησε επίσης, την ακυρότητα της διαδικασίας, επειδή η υπόθεση ορίστηκε σε ημερομηνία για την οποία οι δικαστές που

No 3716

συμμετείχαν στην σύνθεση του Δικαστηρίου είχαν ήδη επιλεγεί με κλήρο και η σύνθεσή του επομένως ήταν γνωστή.

18. Με μια προδικαστική απόφαση, το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα αυτό. Θεώρησε ότι ο ορισμός δικασίμου έγινε νόμιμα λόγω του κινδύνου παραγραφής των πράξεων για τις οποίες διώχθηκε ο προσφεύγων.

19. Ένας από τους τρεις δικαστές που έπρεπε να δικάσει την ημέρα εκείνη αντικαταστάθηκε. Τα πρακτικά της συνεδρίασης του Δικαστηρίου, που αναφέρονται στην πρώτη σελίδα της απόφασης, με τον τίτλο «σύνθεση του Δικαστηρίου» ανέφεραν ότι ο δικαστής Μ.Ε.Β. αντικαθιστούσε τον Δικαστή Μ.Σ. που δεν μπορούσε να δικάσει, αλλά χωρίς να αναφέρει έναν από τους λόγους του άρθρου 17 §7 του Νόμου 1756/1988. Με απόφαση της ίδιας μέρας, το Δικαστήριο, με την ίδια σύνθεση, καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε ποινή φυλάκισης δύο ετών με αναστολή.

20. Ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση, επικαλούμενος την ακυρότητα της διαδικασίας ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου. Παραπονιόταν μεταξύ άλλων, για το ότι η δικάσιμος ορίστηκε σε ημερομηνία κατά την οποία η σύνθεση του Δικαστηρίου ήταν γνωστή εκ των προτέρων, καθώς και για το ότι ένας από τους δικαστές της προβλεπόμενης σύνθεσης αντικαταστάθηκε χωρίς να αναφέρεται για ποιον λόγο.

21. Ο Εισαγγελέας που συμμετείχε, ως εκπρόσωπος της Εισαγγελίας στην δικάσιμο της 8^{ης} Ιανουαρίου 2008 του Αρείου Πάγου, κλήθηκε να εξετάσει την αναίρεση του προσφεύγοντα, ήταν ο Α.Κ. Στις προτάσεις του, πρότεινε την απόρριψη της αναίρεσης. Ο προσφεύγων κατέθεσε πρόσθετες παρατηρήσεις στις 14 Ιανουαρίου 2008 επί της ουσίας της υπόθεσης.

22. Στην απόφασή του της 9^{ης} Ιουνίου 2008, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η ακυρότητα που προβλέπεται στο άρθρο 17 §10 του Νόμου 1756/1988 μπορεί να επέλθει μόνον από την μη αντικατάσταση ενός πραγματικού δικαστή από έναν αναπληρωτή και όχι από την παράλειψη της αναφοράς του λόγου αντικατάστασης. Αρκούσε να αναφέρουν τα πρακτικά ότι η αντικατάσταση έγινε από έναν αναπληρωτή Δικαστή λόγω κωλύματος του πραγματικού δικαστή χωρίς να διευκρινίζεται ο λόγος. Ο Άρειος Πάγος απέρριψε επομένως τον λόγο του προσφεύγοντα σχετικά με το ότι τα πρακτικά δεν αναφέρονε ότι ο δικαστής που αντικαταστάθηκε «δεν ήταν σε θέση να δικάσει», θεωρώντας ότι οι όροι αυτοί παρέπεμπαν αναγκαστικά σε έναν από τους τρεις λόγους που προβλέπονται από το άρθρο 17 §7 α). Όσον

No 3716

αφορά τον ορισμό της δικασίμου, ο Άρειος Πάγος θεώρησε πρώτα ότι ο Εισαγγελέας είχε αιτιολογήσει επαρκώς την απόφασή του και δεν όφειλε να αιτιολογήσει ειδικότερα την επιλογή της δικασίμου. Στην συνέχεια εκφράστηκε ως εξής :

«(...) τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνται οι κατηγορούμενοι παραγράφηκαν στην πραγματικότητα κατά το 2007 (από τις 22/06/2007 ως τις 16/09/2007). Συνεπώς, ο ορισμός δικασίμου έπρεπε να γίνει αναγκαστικά σε ημερομηνία η οποία, σύμφωνα με την Εισαγγελία, ήταν η εγγύτερη δυνατή. Είναι προφανές ότι αποδείχτηκε ότι δεν ήταν δυνατό να οριστεί δικάσιμος πριν τις 22/06/2007, ημερομηνία παραγραφής του πρώτου αδικήματος. Η απουσία της δυνατότητας αυτής δεν έχει ως αποτέλεσμα, όπως το υποστηρίζουν εσφαλμένα οι κατηγορούμενοι, ότι ο ορισμός δικασίμου έπρεπε να γίνει στην πρώτη περίοδο του Ιουλίου (2/07/2007), ημερομηνία κατά την οποία η σύνθεση του Δικαστηρίου δεν ήταν γνωστή (...). Αντίθετα, λόγω του ότι η διαδικασία έπρεπε να διαρκέσει πολλές ημέρες (εκτάθηκε στην περίοδο από 28/06/2007 ως τις 20/07/2007), ο ορισμός έπρεπε να γίνει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, για να περιοριστεί όσο δυνατόν περισσότερο ο κίνδυνος παραγραφής των αδικημάτων, που ήταν πραγματικός και άμεσος, πράγμα που επέβαλε (...) κατ' εξαίρεση, τον ορισμό σε ημερομηνία που είχε ήδη γίνει η με κλήρο επιλογή της σύνθεσης του δικαστηρίου (...).»

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

23. Το άρθρο 17 του Νόμου 1756/1988 που αφορά τον Κώδικα και την κατάσταση των Δικαστικών ορίζει ότι :

«1. Σε όσα Πρωτοδικεία και Εφετεία προβλέπεται οργανικός αριθμός δέκα πέντε (15) τουλάχιστον δικαστών (...), οι συνθέσεις των ποινικών δικαστηρίων καταρτίζονται με κλήρωση..

(...)

7. α) Αντικατάσταση δικαστή που έχει κληρωθεί ως μέλος της σύνθεσης του δικαστηρίου, καθώς και του Εισαγγελέα, δεν επιτρέπεται, παρά μόνον από τον αναπληρωματικό δικαστή που ορίζεται κατά τη διαδικασία των παρ. 4 και 5 για λόγους ασθενείας ή ανυπέβλητης υπηρεσιακής ή προσωπικής ανάγκης του κληρωθέντος μέλους της σύνθεσης του δικαστηρίου. Ο λόγος της αναπλήρωσης αναγράφεται στα πρακτικά του δικαστηρίου

(...)

10. Η μη τήρηση των παραγράφων 2 έως 8 επιφέρει την ακυρότητα (...).»

24. Σύμφωνα με το άρθρο 17 Β § 8-1 του ίδιου νόμου, απαγορεύεται να οριστεί δικάσιμος μιας υπόθεσης σε ημερομηνία για την οποία έχει ήδη οριστεί η σύνθεση του Δικαστηρίου. Ωστόσο, εξαιρετικά ένας τέτοιος

No 3716

ορισμός επιτρέπεται με αιτιολογημένη απόφαση του Εισαγγελέα για να αποφευχθεί η παραγραφή της ποινικής δίωξης.

25. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής :

Άρθρο 171

Ακυρότητα που λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο ακόμη προκαλείται: 1) Αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν: α) τη σύνθεση του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του οργανισμού δικαστηρίων και του νόμου περί μικτών ορκωτών δικαστηρίων για ακυρότητα εξαιτίας κακής σύνθεσής του, β) την κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και την υποχρεωτική συμμετοχή του στη διαδικασία στο ακροατήριο και σε πράξεις της προδικασίας που ορίζονται στο νόμο, γ) την αναστολή της ποινικής δίωξης σε όσες περιπτώσεις την επιβάλλει υποχρεωτικά ο νόμος, (...)

Άρθρο 371 §2

«Οι αποφάσεις των πολυμελών δικαστηρίων καταρτίζονται από την ψήφο των δικαστών που συγκρότησαν το δικαστήριο σε μυστική διάσκεψη, στην οποία παρίσταται ο γραμματέας.(...)»

Άρθρο 510 §1 Α

1. Ως λόγοι για να αναιρεθεί η απόφαση μπορεί να προταθούν μόνο: Α) η απόλυτη ακυρότητα που συνέβη κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο (άρθρο 171).»

26. Με την απόφαση υπ'αρ. 1436/2001, ο Άρειος Πάγος αποφάσισε ότι προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 515 §2 και 369 §3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και ιδίως αυτές που προβλέπουν ότι ο Εισαγγελέας αγορεύει τελευταίος, αν δεν έχει ασκήσει την αναίρεση ο ίδιος, ότι δεν μπορεί να υπάρξει, εξ αυτού μόνον του γεγονότος, ακυρότητα της ακροαματικής διαδικασίας ούτε παραβίαση του άρθρου 6 §§1 και 3 β) της Σύμβασης, επειδή ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του έχουν το δικαίωμα να πάρουν τον λόγο κατά την εκδίκαση της αναίρεσης και να απαντήσουν στους ισχυρισμούς του Εισαγγελέα.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

27. Ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση του δικαιώματός του σε «αμερόληπτο» και «νομίμως λειτουργούν» δικαστήριο, λόγω των

No 3716

ακόλουθων περιστατικών : α) ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου άσκησε αναίρεση κατά της αθώωσής του, αλλά όχι κατά της αθώωσης ενός άλλου κατηγορουμένου που βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με αυτόν, και ήταν στην έδρα όταν ο Άρειος Πάγος εξέτασε την αναίρεση που άσκησε κατά της καταδίκης του από το Πλημμελειοδικείο, β) ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών όρισε την δικάσιμο σε ημερομηνία για την οποία η σύνθεση του Δικαστηρίου ήταν εκ των προτέρων γνωστή, αφού είχε ήδη γίνει η επιλογή με κλήρο των δικαστών της έδρας στις διάφορες συνθέσεις, γ) ένας από τους πραγματικούς δικαστές που έπρεπε να δικάσει την ημέρα της δικάσιμου για να ξαναδικάσει τον προσφεύγοντα αντικαταστάθηκε ξαφνικά από έναν αναπληρωτή χωρίς να δοθεί κανένας λόγος που να δικαιολογεί την αντικατάσταση αυτή.

28. Επικαλείται παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης το οικείο τμήμα του οποίου προβλέπει τα εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως, (...) υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...)»

29. Κατά πρώτον, η Κυβέρνηση προβάλλει την ένσταση της μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων. Υποστηρίζει ότι αν ο προσφεύγων είχε υπονίες όσον αφορά την αμεροληψία των μελών του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, λόγω του ορισμού δικάσιμου και της παράνομης αντικατάστασης ενός δικαστή, θα μπορούσε να είχε ασκήσει αίτηση εξαίρεσης δυνάμει των άρθρων 15 και επόμενα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Επίσης, θα μπορούσε να είχε ασκήσει το ίδιο αίτημα κατά του Αναπληρωτή Εισαγγελέα που είχε δικάσει στην δεύτερη δικάσιμο ενώπιον του Αρείου Πάγου και είχε ασκήσει την αναίρεση κατά της αθώωσης του προσφεύγοντα.

30. Επίσης, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων που εκπροσωπήθηκε από έναν δικηγόρο, σε καμία στιγμή της διαδικασίας δεν επικαλέστηκε την παραβίαση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη και ιδίως την παραβίαση του δικαιώματός του να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο. Αυτό συνάγεται με σαφήνεια από την αναίρεσή του και τον λόγο που αφορά την σύνθεση του Πλημμελειοδικείου λόγω της μη αναφοράς κωλύματος που οδήγησε στην αντικατάσταση του δικαστή : ο λόγος αυτός βασιζόταν στην «απόλυτη ακυρότητα κατά την ακροαματική

No 3716

διαδικασία» κατ' εφαρμογή του άρθρου 510 § 1α) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

31. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός της Κυβέρνησης σύμφωνα με τον οποίο δεν πρόβαλε, ούτε κατ'ουσίαν, την αιτίαση της παραβίασης του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη είναι αβάσιμος. Υπογραμμίζει ότι το καθοριστικό θέμα στην υπό κρίση υπόθεση ήταν αυτό της παράνομης σύνθεσης του Δικαστηρίου και όχι αυτό της εξαίρεσης των μελών του. Επίσης, δεν μπορούσε να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αντικατάστασης πριν το τέλος της διαδικασίας ενώπιον του Πλημμελειοδικείου, όσο τα πρακτικά της σύσκεψης με αναφορά του λόγου αντικατάστασης δεν ήταν διαθέσιμα. Τέλος, αν η απόφαση του Εισαγγελέα να ασκήσει αναίρεση κατά της αθώωσης ορισμένων μόνο εκ των κατηγορουμένων εμπεριείχε διάκριση και μεροληψία, δεν υπήρχε στο ελληνικό δίκαιο νόμιμο θεμέλιο για να το αμφισβητήσει. Το θέμα της συμμετοχής του Εισαγγελέα στην δεύτερη δικάσιμο στον Άρειο Πάγο έπρεπε να είχε εξεταστεί αυτεπαγγέλτως από τον Άρειο Πάγο (άρθρο 171 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), χωρίς να είναι απαραίτητο να αναγνωρισθεί αν το προέβαλε ο ίδιος ο προσφεύγων.

32. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις δύο εκφάνσεις των αιτιάσεών του, ο προσφεύγων αμφισβητεί όχι μόνο την προσβολή της αρχής της αμεροληψίας αλλά επίσης προσβολή στην αρχή του δικαστηρίου «νομίμως λειτουργούντος». Θεωρεί ότι οι αιτιάσεις που είναι σχετικές με τον ορισμό δικασίμου και την αντικατάσταση ενός πραγματικού δικαστή πρέπει να εξεταστούν πρώτα υπό το πρίσμα της εγγύησης ενός δικαστηρίου «νομίμως λειτουργούντος». Αντίθετα, οι αιτιάσεις που απευθύνονται κατά του Εισαγγελέα αναφέρονται κυρίως στην παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας. Το Δικαστήριο επομένως θα εξετάσει διαδοχικά την επικαλούμενη προσβολή καθεμίας από τις αρχές αυτές συμπεριλαμβανομένης της ένστασης που προέβαλε η Κυβέρνηση.

A. Ως προς τον σεβασμό «δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος»

1. Ως προς το παραδεκτό

33. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων προέβαλε ενώπιον του Πλημμελειοδικείου την αιτίαση σχετικά με τον ορισμό δικασίμου σε ημερομηνία για την οποία η σύνθεση του δικαστηρίου ήταν γνωστή, αλλά το Πλημμελειοδικείο απέρριψε την αιτίαση. Ο προσφεύγων προέβαλε εκ

No 3716

νέου την αιτίαση αυτή ενώπιον του Αρείου Πάγου με την αιτίαση σχετικά με την σύνθεση του Δικαστηρίου λόγω της αντικατάστασης ενός Δικαστή με τον αναπληρωτή του, αλλά ο Άρειος Πάγος τις απέρριψε.

34. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν μπορεί να υποστηρίζεται εύλογα ότι ο προσφεύγων δεν έδωσε στα εθνικά δικαστήρια την ευκαιρία να αποφύγουν ή να αποκαταστήσουν τις επικαλούμενες παραβιάσεις της αρχής του «δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος», σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 35 §1. Επομένως, θα πρέπει, ως προς αυτό να απορριφθεί η σχετική ένσταση.

35. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επίσης, ότι η πλευρά αυτή της προσφυγής δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. *Επί της ουσίας*

36. Η Κυβέρνηση εξηγεί ότι όπως το προβλέπει το άρθρο 17 του Νόμου 1756/1988, επιτρέπεται να οριστεί δικάσιμος σε ημερομηνία για την οποία η σύνθεση του δικαστηρίου είναι γνωστή, με αιτιολογημένη απόφαση του Εισαγγελέα, προκειμένου να αποφευχθεί η παραγραφή της ποινικής δίωξης. Ο προσφεύγων έκανε μια ένσταση σχετικά με το θέμα αυτό, την οποία το Πλημμελειοδικείο απέρριψε με προδικαστική απόφαση επικαλούμενο τον κίνδυνο της παραγραφής. Ομοίως, ο Άρειος Πάγος απέρριψε τον λόγο αυτό του προσφεύγοντα με αναλυτική αιτιολογία. Το ίδιο συνέβη με την αντικατάσταση του πραγματικού δικαστή από έναν αναπληρωτή δικαστή την ημέρα της δικάσιμου : κανένα στοιχείο δεν αφήνει αμφιβολίες για την αμεροληψία του εν λόγω αναπληρωτή δικαστή και ο τρόπος αντικατάστασης δεν μπορεί να αφήνει αμφιβολίες σχετικά με την αμεροληψία αυτή. Οι φόβοι που εξέφρασε ο προσφεύγων ως προς το θέμα αυτό δεν μπορούν να αιτιολογηθούν αντικειμενικά από το μόνο γεγονός ότι τα πρακτικά δεν ανέφεραν το είδος κωλύματος του πραγματικού δικαστή.

37. Ο προσφεύγων ανταπαντά ότι, όπως στις 6 Ιουνίου, ημερομηνία κατά την οποία ο Εισαγγελέας όρισε την δικάσιμο για τις 28 Ιουνίου, οι διάφορες συνθέσεις ήταν ήδη γνωστές για τον μήνα αυτό, θα έπρεπε να επιλεγεί μια ημερομηνία του Ιουλίου, για την οποία οι συνθέσεις των διαφόρων τμημάτων δεν είχαν οριστεί ακόμη. Όσον αφορά την αντικατάσταση του δικαστή, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι αποφαινόμενος

No 3716

για την σχετική αιτίαση, ο Άρειος Πάγος δεν προέβη σε μια απλή ερμηνεία του άρθρου 17 §7 του Νόμου 1756/1988, αλλά τον παραβίασε. Αποφάνθηκε ενάντια στο γράμμα και το πνεύμα του νόμου της διάταξης αυτής αφαιρώντας τελείως τον όρο «λόγος» που απαιτεί ο νόμος αυτός για την εγγύηση της δικαιολογίας της αντικατάστασης και εμποδίζοντας την επαλήθευση του αν η αντικατάσταση αυτή ήταν νόμιμη ή όχι.

38. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 6 §1, ένα «Δικαστήριο» πρέπει πάντα να είναι «νομίμως λειτουργούν». Η έκφραση αυτή αντανακλά την αρχή του Κράτους Δικαίου, σύμφυτη με κάθε σύστημα της Σύμβασης και των Πρωτοκόλλων της. Πράγματι, ένα όργανο που δεν λειτουργεί σύμφωνα με την θέληση του νομοθέτη, αναγκαστικά θα στερούνταν από την απαιτούμενη νομιμότητα σε μια δημοκρατική κοινωνία για εκδικάσει τις υποθέσεις των ιδιωτών. Ο «νόμος» [το νομίμως] που αναφέρεται από την διάταξη αυτή είναι επομένως όχι μόνο η νομοθεσία η σχετική με την σύσταση και την αρμοδιότητα των δικαστικών οργάνων, αλλά επίσης κάθε άλλη διάταξη του εθνικού δικαίου η μη τήρηση της οποίας καθιστά παράνομη την συμμετοχή ενός ή περισσότερων δικαστών στην εκδίκαση της υπόθεσης. Πρόκειται ιδίως για διατάξεις σχετικά με την εντολή, τα ασυμβίβαστα και την εξαίρεση των δικαστικών λειτουργιών.

39. Η μη τήρηση, από ένα δικαστήριο, των ανωτέρω διατάξεων, επιφέρει κατ' αρχήν παραβίαση του άρθρου 6§1. Το Δικαστήριο έχει επομένως αρμοδιότητα για να αποφανθεί για την τήρηση των κανόνων του εθνικού δικαίου στο θέμα αυτό. Ωστόσο, δεδομένης της γενικής αρχής σύμφωνα με την οποία είναι αρμοδιότητα κατ' αρχήν των εθνικών δικαστηρίων να ερμηνεύσουν την εθνική νομοθεσία, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν πρέπει να αμφισβητεί την κρίση τους παρά στη περίπτωση κατάφωρης παραβίασης της νομοθεσίας αυτής (*Lavents κατά Λεττονίας*, αρ. 58442/00, §114, 28 Νοεμβρίου 2002).

40. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο ορισμός της ημερομηνίας δικασίμου έγινε κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 Β§8-1 του Νόμου 1756/1988, με σκοπό να αποφευχθεί η παραγραφή ορισμένων αδικημάτων, σύμφωνα με αιτιολογημένη πράξη του Εισαγγελέα. Τόσο το Πλημμελειοδικείο όσο και ο Άρειος Πάγος επικύρωσαν την ενέργεια αυτή, έχοντας υπόψη τις ημερομηνίες κατά τις οποίες τα αδικήματα θα παραγράφονταν και τον άμεσο και πραγματικό χαρακτήρα του κινδύνου ως προς το θέμα αυτό.

No 3716

41. Ως προς την αιτίαση αυτή, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν έκαναν παρά να εφαρμόσουν το οικείο εθνικό δίκαιο και δεν θεωρεί ότι υπάρχει καμία κατάφωρη παραβίαση του δικαιώματος αυτού στην κρίση των εθνικών Δικαστηρίων επί του θέματος. Επομένως, δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης ως προς το θέμα αυτό.

42. Όσον αφορά την αντικατάσταση του πραγματικού δικαστή από αναπληρωτή δικαστή την ημέρα της ακροαματικής διαδικασίας, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το τμήμα της φράσης «νομίμως λειτουργούντος» αφορά όχι μόνο τη έννομη βάση της ίδιας της ύπαρξης του «δικαστηρίου» αλλά ακόμα και την σύνθεση της έδρας σε κάθε υπόθεση (*Buscarini κατά Saint-Marin* (αποφ.), αρ. 31657/96, 4 Μαΐου 2000).

43. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η οικεία ελληνική νομοθεσία απαιτεί τα πρακτικά της δίκης να αναφέρουν τον λόγο για τον οποίο ο πραγματικός δικαστής δεν μπόρεσε να συμμετέχει στην δίκη και που πρέπει να είναι ένας από τους τρεις λόγους που απαριθμούνται στο νόμο : ασθένεια, επιτακτικός προσωπικός λόγος ή επιτακτικός υπηρεσιακός λόγος. Όμως, τα σχετικά πρακτικά στην υπό κρίση υπόθεση δεν αναφέρουν παρά το ότι «ο δικαστής δεν ήταν σε θέση να συμμετέχει στην δίκη». Ο Άρειος Πάγος απέρριψε τον λόγο του προσφεύγοντα ως προς αυτό, θεωρώντας ότι ο όρος «δεν ήταν σε θέση » παρέπεμπε αναγκαστικά σε έναν από τους προαναφερθέντες λόγους. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, και η έλλειψη αναλυτικής αναφοράς στον λόγο του κωλύματος αρκεί να δημιουργήσει αμφιβολία σχετικά με την διαφάνεια της διαδικασίας αντικατάστασης και τον πραγματικό χαρακτήρα των λόγων που ήταν η αιτία αυτής.

44. Μια τόσο αόριστη δικαιολογία του κωλύματος του πραγματικού δικαστή που έπρεπε να συμμετέχει στην δίκη την ημέρα της ακροαματικής διαδικασίας για να δικάσει εκ νέου τον προσφεύγοντα αποτελεί κατάφωρη παραβίαση των διατάξεων του άρθρου 17§7 α) του Κώδικα Δικαστηρίων και της Κατάστασης των Δικαστικών Λειτουργών, έτσι ώστε το Δικαστήριο δεν μπορεί να θεωρήσει το Δικαστήριο ενώπιον του οποίου παραστάθηκε ο προσφεύγων στις 28 Ιουνίου 2007 ως δικαστήριο «νομίμως λειτουργούν».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 στο σημείο αυτό.

B. Ως προς τον σεβασμό της αρχής της αμεροληψίας

45. Όσον αφορά την διαδικασία ενώπιον του Πλημμελειοδικείου, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύει οποιαδήποτε

No 3716

προκατάληψη ή κάποια μεροληψία των δικαστών που συνέθεταν το Δικαστήριο την ημέρα της ακροαματικής διαδικασίας της 28^{ης} Ιουνίου 2007.

46. Όσον αφορά την διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η παρούσα υπόθεση διακρίνεται σαφώς από την απόφαση *Borgers κατά Βελγίου* (30 Οκτωβρίου 1991, σειρά Α αρ. 214-B) στην οποία το Δικαστήριο εξέτασε την υπόθεση υπό το πρίσμα του σεβασμού των δικαιωμάτων υπεράσπισης και ισότητας των όπλων.

47. Στο ελληνικό δίκαιο, ενώπιον του Αρείου Πάγου, ο Εισαγγελέας αγορεύει τελευταίος αν δεν είναι αυτός που άσκησε την αναίρεση. Αυτό δεν έχει καμία επίπτωση στα δικαιώματα υπεράσπισης του κατηγορουμένου αφού είτε αυτός είτε ο δικηγόρος του μπορεί, αφενός να ζητήσει τον λόγο και να απαντήσει στα επιχειρήματα του Εισαγγελέα και, αφετέρου, να καταθέσει, εντός τριών ημερών από την δικάσιμο, γραπτές παρατηρήσεις και να αντικρούσει τα επιχειρήματα του Εισαγγελέα, όπως το έπραξε ο προσφεύγων στην υπό κρίση υπόθεση. Επίσης, η διάσκεψη του Αρείου Πάγου είναι μυστική και μόνον οι Δικαστές που τη συνθέτουν μπορεί να συμμετέχουν (άρθρο 371 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας). Επομένως, ο προσφεύγων δεν υπέστη κανένα περιορισμό των δικαιωμάτων υπεράσπισής του, αφού μπόρεσε να αντικρούσει τις προτάσεις του Εισαγγελέα.

48. Τέλος, όσον αφορά την αιτίαση της συμμετοχής του Εισαγγελέα Α.Κ., στην δεύτερη διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου ενώ αυτός είχε ασκήσει την αναίρεση κατά της αθώωσης του προσφεύγοντα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι δύο διαδικασίες στις οποίες συμμετείχε ο Εισαγγελέας ήταν τελείως διαφορετικές. Επίσης, σε καμία από αυτές ο Εισαγγελέας δεν συνέβαλε στην υιοθέτηση οποιασδήποτε απόφασης. Η συμμετοχή του Εισαγγελέα στην πρώτη διαδικασία εξαντλήθηκε με την άσκηση της αναίρεσης κατά της αθωωτικής απόφασης και το βάσιμο της αναίρεσης αυτής κρίθηκε από τον Άρειο Πάγο χωρίς καμία συμμετοχή του Εισαγγελέα. Η αναίρεση του προσφεύγοντα κατά της δεύτερης απόφασης που τον καταδικάζει, περιείχε λόγους χωρίς σχέση με τα επιχειρήματα του Εισαγγελέα στην προηγούμενη αναίρεσή του και ο τελευταίος δεν είχε καμία συμμετοχή στην απόφαση που έλαβε ο Άρειος Πάγος.

49. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το θέμα της αναίρεσης του Εισαγγελέα κατά της αθωωτικής απόφασης είναι μεγάλης σημασίας λόγω του ότι ο ίδιος Εισαγγελέας μπόρεσε να συμμετέχει, για δεύτερη φορά, στην

No 3716

σχετική διαδικασία όταν ο Άρειος Πάγος εκδίκασε την αναίρεση κατά της καταδίκης του. Επίσης, ο Εισαγγελέας αυτός δεν άσκησε αναίρεση κατά ενός εκ των συγκατηγορουμένων του προσφεύγοντα, τον Ι.Τ., που είχε διαπράξει ακριβώς το ίδιο αδίκημα και αθώωθηκε για τους ίδιους ακριβώς λόγους με τον προσφεύγοντα, αλλά που ο Εισαγγελέας δεν θεώρησε ως ανεπαρκείς.

50. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι ο ισχυρισμός της Κυβέρνησης σύμφωνα με τον οποίο οι δύο διαδικασίες στις οποίες συμμετείχε ο ίδιος Εισαγγελέας ήταν διαφορετικές είναι τελείως αβάσιμος : όχι μόνον είναι προφανές ότι οι δύο διαδικασίες αποτελούν στην ουσία μια μόνη διαδικασία, αλλά η «δεύτερη» κινήθηκε από τον Εισαγγελέα που είχε επομένως συμφέρον η αναίρεσή του να έχει πιθανότητες επιτυχίας. Επίσης, ο ισχυρισμός της Κυβέρνησης σύμφωνα με τον οποίο ο Εισαγγελέας δεν ήταν αναγκασμένος να ακολουθήσει την προηγούμενη σύστασή του, όταν δίκασε για δεύτερη φορά με τον Άρειο Πάγο, δεν ευσταθεί γιατί δεν είναι δεκτό να στρέφεται κατά του αποτελέσματος που ήθελε να επιτύχει ασκώντας την αναίρεσή του.

51. Όσον αφορά την ένσταση που προέβαλε η Κυβέρνηση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το ελληνικό δίκαιο δεν περιέχει καμία διάταξη που έχει ως σκοπό να εμποδίσει τον Εισαγγελέα να παρέμβει δύο φορές στην ίδια υπόθεση. Το άρθρο 14 §3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που προβλέπει ότι ο δικαστικός λειτουργός που συμμετείχε στην λήψη μιας απόφασης, κατά της οποίας ασκήθηκε έφεση ή αναίρεση, εξαιρείται από τη συμμετοχή του στην εκδίκαση αυτών, δεν αφορά τους Εισαγγελεείς αλλά του Δικαστές της έδρας. Επομένως, δεν υπάρχει κανένα ένδικο μέσο που πρέπει να εξαντληθεί ως προς το θέμα αυτό.

52. Εξάλλου το Δικαστήριο δεν θεωρεί απαραίτητο να εξετάσει, όπως το υπογραμμίζει η Κυβέρνηση, αν οι αιτιάσεις που αφορούν την σύνθεση του δικαστηρίου προβλήθηκαν υπό το πρίσμα της αρχής της αμεροληψίας, στον βαθμό που είναι, σε κάθε περίπτωση, προδήλως αβάσιμες.

53. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αμεροληψία υπό την έννοια του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης ορίζεται συνήθως από την έλλειψη προκατάληψης ή μεροληψίας. Η ύπαρξή της κρίνεται σύμφωνα με δύο ενέργειες: η πρώτη είναι το να προσπαθούμε να καθορίσουμε αυτό που ο τάδε δικαστής σκεφτόταν μέσα του ή ποιο ήταν το συμφέρον του σε μια ειδική υπόθεση, ενώ η δεύτερη είναι το να διαβεβαιωθούμε ότι πρόσφερε

No 3716

επαρκείς εγγυήσεις για να αποκλείσει κάθε θεμιτή αμφιβολία ως προς αυτό (βλ. π.χ., *Gautrin και λοιποί κατά Γαλλίας*, 20 Μαΐου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-III, §58, και *Κυπριανού κατά Κύπρου* [GC] αρ. 73797/01, §118, 15 Δεκεμβρίου 2005).

54. Όσον αφορά την πρώτη ενέργεια, η προσωπική αμεροληψία ενός δικαστή θεωρείται δεδομένη έως αποδείξεως του εναντίου (βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση *Radovani κατά Ιταλίας* της 26^{ης} Φεβρουαρίου 1993, σειρά Α αρ. 257-B, §26 και την προαναφερθείσα απόφαση *Κυπριανού*, §119).

55. Όσον αφορά την δεύτερη ενέργεια, μας κάνει να αναρωτηθούμε, όταν αμφισβητείται ένα συλλογικό δικαστικό όργανο, αν, ανεξάρτητα από την προσωπική στάση του ενός εκ των μελών του, ορισμένα περιστατικά που μπορεί να επαληθευτούν επιτρέπουν σε κάποιον να αμφιβάλει για την αμεροληψία του οργάνου αυτού. Στο συγκεκριμένο θέμα, ακόμα και τα φαινόμενα μπορεί να έχουν σημασία. Συνάγεται ότι, για να αποφανθεί κάποιος για την ύπαρξη, σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, ενός θεμιτού λόγου που προκαλεί την εντύπωση ότι ένα δικαστήριο δεν είναι αμερόληπτο, η οπτική γωνία του ενδιαφερομένου λαμβάνεται υπόψη αλλά δεν παίζει αποφασιστικό ρόλο. Το καθοριστικό στοιχείο είναι το αν οι φόβοι αυτού μπορεί να θεωρηθούν ως αντικειμενικά αιτιολογημένοι (προαναφερθείσες *Gaufrin και λοιποί* και *Κυπριανού*, §§58 και 118 αντίστοιχα).

56. Κατά πρώτον το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν ισχυρίζεται ότι ο Εισαγγελέας είχε μια πραγματική προκατάληψη εναντίον του, αλλά ότι η συμπεριφορά του ήταν τέτοια που έδωσε την εντύπωση ότι μεροληπτούσε. Αμφισβητεί το ότι ο Εισαγγελέας αυτός συμμετείχε δύο φορές στο όργανο και αμφισβήτησε την αθώωση των έξι εκ των δεκατριών κατηγορουμένων, εκ των οποίων και ο προσφεύγων, παρά το ότι ένας από τους λόγους που επικαλέστηκε (η παράνομη σύνθεση του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών) ίσχυε είτε για όλους τους κατηγορούμενους είτε για κανέναν από αυτούς. Επίσης, θεώρησε ότι ο συλλογισμός που κατέληξε στην αθώωση του I.T., που κατηγορούταν για το ίδιο ακριβώς αδίκημα με τον προσφεύγοντα, ήταν επαρκής και σαφής, ενώ δεν ίσχυε το ίδιο για τον προσφεύγοντα.

57. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι εγγυήσεις της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας που χαρακτηρίζουν την δίκαιη δίκη και που ορίζονται από το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης αφορούν μόνο τα δικαστήρια που καλούνται

No 3716

να αποφασίσουν για κατηγορία ποινικής φύσεως, και δεν εφαρμόζονται στον εκπρόσωπο της Εισαγγελίας, αφού αυτός ιδίως είναι ένας από τους διαδίκους σε μια κατ' αντιμωλία δικαστική διαδικασία (βλ. *Priebke κατά Ιταλίας*, (αποφ.), αρ. 48799/99, 5 Απριλίου 2001, *Forcellini κατά Saint-Marin*, (αποφ.), αρ. 34657/97, 28 Μαΐου 2002).

58. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι δεν είναι αρμοδιότητά του να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές, ιδίως τον Εισαγγελέα, και να αποφανθεί για το θέμα της καταλληλότητας των διώξεων που αποτέλεσαν την βάση της απόφασης του Εισαγγελέα να ασκήσει αναίρεση κατά την απόφασης του Πλημμελειοδικείου όσον αφορά τον προσφεύγοντα και όχι ως προς άλλα άτομα που υποτίθεται ότι ήταν στην ίδια κατάσταση με αυτόν.

59. Τέλος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι κατηγορίες που απευθύνει ο προσφεύγων κατά του Εισαγγελέα δεν είναι ικανές να αμφισβητήσουν την αμεροληψία των μελών του Δικαστηρίου που αποφάνθηκαν στην υπόθεση.

60. Όσον αφορά τον ρόλο του Εισαγγελέα ενώπιον του Αρείου Πάγου όσον αφορά τις αρχές της απόφασης *Borgers* στην οποία αναφέρονται τα μέρη, το Δικαστήριο σημειώνει για κάθε χρήσιμο σκοπό ότι κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού, ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του μπορούν να πάρουν τον λόγο προκειμένου να απαντήσουν στους ισχυρισμούς του Εισαγγελέα. Επίσης, εντός προθεσμίας τριών ημερών από την δικάσιμο, μπορούν να καταθέσουν εγγράφως τους ισχυρισμούς που ανέπτυξαν στην δίκη, πράγμα που έπραξε στην υπό κρίση υπόθεση ο προσφεύγων, στις 14 Ιανουαρίου 2008, δηλαδή μερικές ημέρες μετά την δικάσιμο. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διάσκεψη του Αρείου Πάγου προκειμένου να αποφανθεί επί της ουσίας της υπόθεσης έγινε χωρίς την παρουσία του Εισαγγελέα που δεν μπορεί να συμμετέχει σε αυτήν ούτε να υποστηρίξει με οποιονδήποτε τρόπο το κατηγορητήριό του κατά την διάρκεια αυτής.

61. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι ο προσφεύγων προβάλλει αιτιάσεις σχετικές με τον ορισμό της δικάσιμου και την αντικατάσταση ενός πραγματικού δικαστή επίσης εν ονόματι τις αμεροληψίας. Ωστόσο, το Δικαστήριο θεωρεί ότι τίποτε από τον φάκελο δεν επιτρέπει να υποστηριχτεί ότι τα δύο αυτά γεγονότα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση, από αντικειμενικής ή υποκειμενικής απόψεως, την αμεροληψία του Πλημμελειοδικείου.

No 3716

62. Τέλος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ακόμα και αν θεωρηθούν σωρευτικά τα διάφορα στοιχεία που κατά τον προσφεύγοντα, θέτουν υπό αμφισβήτηση την αρχή της αμεροληψίας δεν επιτρέπουν το συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων δικάστηκε υπό την παραβίαση της αρχής αυτής που καθιερώνεται με το άρθρο 6 §1.

63. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι αυτή η πλευρά της προσφυγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη, ως προδήλως αβάσιμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

64. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

65. Ο προσφεύγων ζητά 5.000 € λόγω ηθικής βλάβης.

66. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

67. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 3.000 € λόγω ηθικής βλάβης.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

68. Ο προσφεύγων ζητά επίσης 19.829,48 € για έξοδα και δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Αρείου Πάγου και 12.500 € για τα έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου. Διευκρινίζει με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, ότι τα έξοδα αυτά τα ανέλαβε και τα πλήρωσε η εταιρεία της οποίας ήταν Πρόεδρος.

69. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα έξοδα που έκανε ενώπιον του Αρείου Πάγου δεν έχουν αιτιώδη σύνδεσμο με τις επικαλούμενες παραβιάσεις της Σύμβασης. Όσον αφορά τα έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν δικαιολογούνται και δεν είναι απαραίτητα. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι

No 3716

πρέπει να επιδικάσει ένα ποσό στον προσφεύγοντα για έξοδα και δικαστικές δαπάνες, αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 1.500 €.

70. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δαπανών σύμφωνα με το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι αυτά αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και επίσης το ύψος τους εύλογο (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ. 31107/96, §54, CEDH 2000-XI). Επίσης, τα δικαστικά έξοδα δεν είναι εισπρακτέα παρά στο μέτρο που αναφέρονται στην διαπιστωθείσα παραβίαση (*Van de Hurk κατά Ολλανδίας*, απόφαση της 19^{ης} Απριλίου 1994, σειρά Α αρ. 228, §66).

71. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κατέθεσε στο Δικαστήριο δύο τιμολόγια (ενός συνολικού ποσού που αντιστοιχεί σε αυτό που ζητά από το Δικαστήριο), εκ των οποίων το ένα αναφέρει ρητά ότι αφορά την διαδικασία κατά του Αρείου Πάγου και το άλλο αυτή ενώπιον του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου στόχευε κυρίως να αποκαταστήσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις της Σύμβασης ενώπιον του Δικαστηρίου. Λαμβάνει υπόψη του επίσης την δήλωση του προσφεύγοντα, η οποία συνοδεύεται από το σχετικό δικαιολογητικό σύμφωνα με το οποίο η αμοιβή των δικηγόρων του καλύφθηκε από την εταιρεία της οποίας ήταν Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής.

72. Λαμβάνοντας υπόψη τα περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης και αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει το ποσό των 5.000 € για το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων στην Ελλάδα και το Στρασβούργο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

73. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή σχετικά με τις αιτιάσεις του άρθρου 6 §1 όσον αφορά τον μη σεβασμό του «δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος» και απαράδεκτη για τα περαιτέρω

No 3716

2. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης στο θέμα αυτό λόγω του ορισμού της δικασίμου,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης στο θέμα αυτό λόγω της αντικατάστασης του πραγματικού δικαστή την ημέρα της δικασίμου χωρίς αναφορά του σχετικού λόγου,
4. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, από την ημέρα που η απόφαση θα γίνει οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά :
 - i) 3.000 € (τρεις χιλιάδες ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού, λόγω ηθικής βλάβης
 - ii) 5.000 € (πέντε χιλιάδες ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τον προσφεύγοντα επί του ποσού αυτού, για έξοδα και δικαστική δαπάνη
 - β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 31 Μαΐου 2011 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Soren Nielsen
Γραμματέας
(υπογραφές)

Nina Vajic
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα